

Galeries

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Plaça de la Indústria (Palà de Torroella). Sector oest del terme municipal. Antic terme del castell de Torroella, parròquia de Sant Salvador de Torroella.
Emplaçament	Carretera a Cardona (C-55), al km. 52,2, sortida a Palà de Torroella.
Alçada:	336
Coordenades:	
Latitud:	41.85486
Longitud:	1.71976
UTM Est (X):	393732
UTM Nord (Y):	4634454

Classificació

Número de fitxa	08141 - 248
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX-XX
Any	1877
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Pisos desocupats i estat general d'abandonament
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 04(04).CA. Fitxa de conjunt de la colònia de Palà de Torroella. Núm. registre BCIL: 13926-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	IPA 16852
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Propietaris diversos
Fitxes associades:	
<u>Colònia de Palà de Torroella</u>	
<u>Pisos de la Carretera</u>	
<u>Fàbrica de Palà de Torroella</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dt., 27/04/2021 - 15:37

Descripció

Conjunt de pisos per a treballadors, que es van començar a construir el 1877 molt a prop de la fàbrica i que són els segons més antics de la colònia de Palà de Torroella. L'edificació queda imbricada amb dependències de la fàbrica pel costat de ponent i també en els nivells inferiors i soterranis, que queden sota la plaça de la Indústria. Els pisos formen un bloc allargassat que tanca per ponent aquesta plaça, que era el punt principal d'entrada al recinte fabril. Per la part nord la construcció enllaça amb la Casa de l'Amo mitjançant un bloc més petit que es troba a l'angle. Era la casa del director, a l'esquerra de la Casa de l'Amo.

A la façana de llevant, que és la principal, l'edificació té dues plantes. A la planta baixa hi havia diferents serveis i al nivell superior els habitatges. Aquesta façana queda estructurada per una gran balconada o galeria correguda que s'estén d'un extrem a l'altre. Igual que en altres edificis de la colònia, les obertures de portes i finestres queden ressaltades per un emmarcament d'una tonalitat més forta.

Pel costat de ponent hi trobem adjacents dependències de la fàbrica i antics magatzems que, tal com hem dit, ocupen dues plantes semisoterrànies als nivells inferiors, on també hi havia les oficines. Al centre de la plaça de la Indústria hi queda un edicle on hi havia un muntacàrregues que comunicava les diferents plantes. És aquí per on sortia la mercaderia ja manufacturada.

A la dècada de 1940 es construï el pont que salva un petit desnivell del terreny pel costat de llevant, tot connectant la balconada de la primera planta amb el carrer que dóna accés a la carretera, sense haver de passar per la porteria. La façana sud de l'edifici, que segueix la mateixa pauta estilística, consta d'un balcó corregut al primer pis i, al nivell inferior, una terrassa volada sostinguda sobre pilars.

Observacions:

Informació facilitada per Ester Llobet i Josep Duarri

Història

Des del seu inici el projecte de Palà de Torroella era crear una colònia, i en paral·lel als permisos de la fàbrica s'havien sol·licitat les llicències urbanístiques per als habitatges. El 24 de juny de 1876 es va autoritzar l'inici de la construcció dels blocs de pisos de la carretera, els més antics de la colònia. Eren onze blocs de 4 pisos cadascun, amb un total de 44 habitatges. Van ser construïts per fases entre 1876 i 1889.

L'any 1877 es va construir damunt la fàbrica una altra filada d'habitatges, coneguts com les Galeries. Comprenien deu habitatges. Es trobaven concentrats i a poca distància de la fàbrica i de la "casa de l'amo", i als baixos disposaven de serveis. També es volia construir una paret o muralla que aïllés la fàbrica de la carretera, però l'Ajuntament va denegar-la. No va ser fins el 1883 que s'hi van instal·lar, segons sembla, els primers obrers. Anteriorment el mas Palà acollia un bon nombre de treballadors i tècnics de la fàbrica. L'any 1885 es va demanar permís per acabar les edificacions també per als obrers que es van aixecar al barri conegut com la Rata, a tocar de la carretera però a una certa distància.

Ja a la postguerra, els anys 1940 es van emprendre moltes obres, pràcticament totes en mans del constructor Sala, de Cardona. Entre d'altres, es va construir el pont d'accés als pisos de les Galeries i es van renovar cases. Així mateix, el 1957 es va col·locar la primera pedra d'un nou sector d'habitatges, situats al sud de la colònia, i anomenats Pisos Nous. Eren quatre edificis amb 22 pisos, als quals seguirien les 10 torres o xalets per als encarregats i majordoms, a l'altre voral de la carretera. Van ser projectades per l'arquitecte manresà Jesús Borràs, i les obres es van encarregar a Construccions Barau. En aquests anys (el 1966) es van iniciar també obres de reconstrucció dels pisos de la carretera.

Després de molts anys de bonança, a la dècada de 1960 va començar una crisi per al sector tèxtil que conduí al tancament de la fàbrica a finals de 1971. L'any 1980 va sortir a subhasta bona part de la colònia, i en els anys posteriors el poble va restar pràcticament abandonat. El 1992 l'empresa de Madrid Masters-5 Internacional va comprar Palà de Torroella en subhasta. Dies després representants de l'empresa van intentar desnonar 23 famílies que ocupaven els pisos de l'antiga colònia. L'alcalde de Navàs, Jaume Pons, va frenar aquesta temptativa i el 1992 va anunciar que l'Ajuntament comprava Palà. El 1994 s'arribava a un acord: els pisos quedaven pe les famílies i el camp de futbol, el cinema, l'oficina municipal i l'església van passar a propietat municipal.

Bibliografia

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 04(04)CA

CAPSADA, J.; DUARRI, C.; LLOBET, E. (2010). *La Grandària del Món. Entorn, història i imaginari de Palà de Torroella*. Edicions de l'Albí. Berga.

FÀBREGA, A.; FONS, R.; LLOBET, E. (2014). Fàbriques de riu. Centre d'Estudis del Bages. Ajuntaments de Callús, Súria, Sant Mateu de Bages i Navàs, p. 93-108.

